SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCIX. No. 63. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, APRIL 2, 1992. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 2-го КВІТНЯ 1992 Ч. 63. РІК XCIX.

СИТУАЦІЯ В МОЛДОВІ РІЗКО ЗАГОСТРИЛАСЯ

Київ (УНІАР). — Тут у п'яницю, 27-го березня, оприлюднено заяву Верховної Ради України з приводу збройного конфлікту в Республіці Молдова. Як сказано у заяві, не зважаючи на зусилля Верховної Ради України та парляментаристів інших держав СНД та НБСЕ, спрямовані на мирне врегулювання конфлікту, ситуація там різко загострилася. Воєнні дії можуть набрати загрозливого характеру, зокрема для України. У цьому передсвідчилися члени делегації парляментарів України, які відвідали Республіку Молдова.

Президія Верховної Ради України ще раз закликала конфліктуючі сторони негайно припинити воєнні дії, реалізувати досягнену узгоджувальним протоколом домовленість між ними від 18-го березня, розвести збройні формування і вийти на шлях переговорів. На думку ПВР України, першим кроком для цього має стати обмін усіма затриманими з обох сторін. ПВР України пропонує визначити посередників з держав — членів ООН, НБСЕ, або СНД і звертає увагу парлямента європейських держав на реальну можливість розгортання серйозного воєнного конфлікту в центрі Европи.

На пресовій конференції прикордонників 27-го березня командуючий прикордонними військами України генерал-полковник Валерій Губенко заявив: „Я — прикордонник і не визнаю ніяких прозорих кордонів, які намагається нав'язати Москва. Україна — незалежна держава і повинна мати свої державні кордони".

Заступник міністра внутрішніх справ України генерал-майор Валентин Недригайло розповів про ситуацію на кордоні з Молдовою, де посилилися контрабандні перевозки зброї та зросла злочинність у 50-кілометровій зоні від кордону з Молдовою. Прикордонники намагаються зменшити число пропускних пунктів, яких нині діє 47, але їх замало, щоб забезпечити достатнє контролювання. Газета „Одеські Вісті" повідомила, що в одному з прикордонних районів митники перевірили авто, що поверталося з Наддністрянської Молдовської Республіки. За кермом був літній чоловік, який віз тіла двох убитих синів, що їх кілька днів тому він сам привіз на війну. В авті знайдено велику кількість боєприпасів та зброї. Ведеться слідство.

На 16—17-го квітня заплановано зустріч представників командування прикордонних військ Румунії, Молдови й України з питань режиму взаємодій. Зустріч відбудеться в Одесі. Як уже інформовано, указом президента Молдови Мірча Снєгура з 28-го березня від 10-ої години вечора до 6-ї ранку на всій території Молдови введено надзвичайний стан. Снєгур, виступивши на телевізії, заклинав учасників збройних формувань Наддністрянщини здати зброю і пообіцяв амнестію тим, хто прислухається до його заклику. Президент Молдови високо оцінив рішення Президента України Л. Кравчука про заборону пересування у Молдову через Україну збройних формувань з Росії, які називають себе донськими козаками.

Президент Наддністрянської Молдовської республіки Ігор Смірнов 28-го березня видав указ привести в повну бойову готовність гвардійців та загони народного опору з метою „відбити збройну агресію з боку Республіки Молдови". Він також запровадив у Наддністрянщині надзвичайний стан і поліційні години від 10-ої години вечора до 6-ої ранку.

Верховна Рада Наддністрянської Республіки звернулася до президента Росії і до парляментів Росії та України з проханням засудити силові методи з боку Молдови і допомогти зупинити „криваву бійню".

РУХ ДБАЄ ПРО НАЦІОНАЛЬНІ МЕНШИНИ

Київ (УНІАР). — Тут 28-го березня відбулася п'ята сесія Ради Національностей Народного Руху України, у центрі уваги якої було питання розбудови української держави, перегляд правової бази щодо міжнаціональних відносин та проблеми кримських татар, німців і жидів. Рада Національностей Руху вважає, що досягти справді позитивних результатів можна лише після створення дійсно демократичного законодавства, яке має виникнути на основі альтернативних проєктів, з урахуванням становищ всіх організацій, а не лише парляментарних.

Сесію відкрив співголова Руху Іван Драч, підкреслюючи важливу ролю Ради, як органу Руху, призначеного для забезпечення міжнаціональної злагоди в Україні. Зі звітною доповіддю виступив голова Ради Національностей Олександер Бураківський. У виступах представників крайових організацій Руху та національно-культурних товариств поряд із позитивними оцінками діяльности прозвучали й критичні зауваження та нарікання недостатню активність Ради Національностей у проведенні праці на місцях.

Учасники сесії засудили санкції Загону міліції особливого призначення (ЗМОП) проти кримських татар у Києві, під час пікетування ними будинку Верховної Ради України. Схвалено резолюцію підтримати прагнення Меджлісу про утворення національної автономії у Криму, схвалено текст заяви про законодавство з національного питання і звернення до представників Президента на місцях з пропозицією запровадити інститут радників представників Президента з національних питань.

На пресовій конференції, яку дали співголови Руху І. Драч, Вячеслав Чорновіл та Михайло Горинь 25-го березня, всі три керівники підтримали ідею відновлення національної автономії в Криму з урахуванням прав корінного народу. Росіяни та українці Криму вже мають свої держави, тому вони не мають морального права домагатися незалежної кримської держави на територіяльній основі, сказав В. Чорновіл. На думку І. Драча проблеми кримських татар повинні вирішуватися паралельно з проблемами українського народу. М. Горинь запропонував зупинити приватизацію власности у Криму, оскільки рішення про приватизацію Верховна Рада Криму ухвалила без урахування інтересів корінного населення. Кримські татари, які повернуться із вигнання, можуть не застати ніякої власности на своїй землі.

Д-р В. Петришин обраний до Академії Наук України

Київ. — Д-р Юрій Митропольський, директор Міжнародного Центру Математичних Наук в Києві, 23-го березня ц.р. поінформував д-ра Володимра Петришина, визначного математика і професора в Ратгерському університеті в Ню Бранзвику, Н.Дж., про те що на своїй пленарній сесії 20-го березня, Президія Академії Наук України обрала д-ра Петришина повним членом Академії Наук України з усіми привілеями. Президія обрала д-ра Петришина „за визначний вклад в розвиток нелінійної функціональної аналізи і, зокрема, за створення оригінальної теорії A — властивих операторів і її застосування для розв'язування звичайних і зрізничкованих диференціяльних рівнань".

Д-р В. Петришин

Разом з д-ром Петришином Президія також надала звання академіка славному британському математикові Майклові Атії, визначному професорові математики в університеті Кеймбридж в Лондоні.

Разом з академіком Ігорем Скрипником д-р Петришин був також нагороджений премією ім. Крилова за 1992 рік. Це найвище признання в математиці, яке може надати Академія Наук України українським математикам за їх оригінальний вклад в розвиток математики.

ПЕРЕГОВОРИ ЧЕЙНІ З КРАЇНАМИ СНД ЗАКІНЧИЛИСЬ ПОЗИТИВНО

Брюссель, Бельгія. — Ерік Шмітт, кореспондент „Ню Йорк Таймсу" інформує у числі з 1-го квітня, що переговори секретаря Департаменту оборони ЗСА Ричирда Чейні з представниками Росії, України і Білорусі у справі атомової зброї закінчились позитивно. Як виглядає з повідомлення, Україна погодилася перевезти на територію Росії усю тактичну атомову зброю, не зважаючи на раніше стримання на підставі зарядження президента Леоніда Кравчука, який не має довір'я до російських імперіялістів, що вони знищать згадану зброю. Але Україна не має великого вибору: або вона продовжить програму передачі тактичної атомової зброї Росії, згідно з ранішим договором між Києвом і Вашінґтоном, або вона зрезиґнує з економічної допомоги, яку нібито Захід готує в першу чергу для Росії, а вже потім якісь окрушини попадуть колишнім республікам СССР, тепер незалежним державам.

Р. Чейні, зустрівся тут в головний квартирі НАТО з представниками трьох згаданих країн, бо Казахстан вже нібито закінчив процес передачі тактичної нуклеарної зброї. В якому капацітеті брали участь представники Російської федерації ніхто не знає.

Покищо не відомо коли Україна розпічне дальший процес перевозу ракет до Росії, але Чейні заявив кореспондентам, що речники Уряду України запевнили його, що затримка є тільки тимчасовою. Україна домагається, щоб передача відбулася під наглядом міжнародних спостерігачів з огляду на можливість перекручування фактів і сповільнення процесу знищування зброї з спеціяльних фабриках, якими нібито розпоряджає Росія. Міжнародна контроля мала б за завдання не тільки спостерігати за передачею, але також за нищенням. Біда також з недовір'ям Заходу до новопосталих держав. Вони більше вірять Борисові Єльцинові, мілітаристові і шовіністові Євгенієві Шапошнікову та російському генералітетові, який надає тепер тон у політиці Російської федерації, а з недовір'ям ставляться до України, Білорусі, Казахстану та інших, кажучи, що деяка частина тактичної атомової зброї може „загубитись по дорозі", якщо не буде централізованої контролі.

Подвійне трактування з одного боку Росії, а з другого колишніх республік СССР, викликає також настороження століттями поневолених Москвою народів, не тільки тих, які вже проголосили тепер свою незалежність, але також тих, які є ще в складі Російської федерації. Ніхто з них не має довір'я до імперіялістичної політики Росії і скоріше чи пізніше ця „дружба"тріснє, кажуть деякі спостерігачі.

Російський генерал Павел Грагев, заступник міністра оборони Російської федерації, заявив кореспондентам після 45-хвилинної розмови з Р. Чейні, що уся тактична атомова зброя буде передана Росії до 1-го липня цього року. Чейні відкинув ідею нагляду над цією зброєю тепер і висловив довір'я до тих республік, які ще не закінчили процесу передачі. Він натомість погодився на поклинання комісії нагляду за знищенням тієї зброї.

Чейні також розмовляв з міністрами оборони Польщі, Мадярщини, Чехо-Словаччини і Болгарії, цікавившися їхніми збройними силами і тим, як ЗСА можуть їм допомогти в модернізації армії.

Рада Безпеки ввела санкції проти Лібії

Ню Йорк. — Рада Безпеки ООН проголосувала у вівторок, 31-го березня, за прийняття торговельних санкцій проти Лібії за те, що лібійські власті відмовилися видати ЗСА, Англії і Франції шістьох своїх громадян, причетних до відомих терористичних акцій.

За резолюцію проголосували представники 10 з 15 країн — членів Ради Безпеки. За застосування санкцій висловилися З'єднані Стейти, Великобританія, Франція, Росія, Австрія, Бельгія, Еквадор, Мадярщина, Японія і Венесуеля. Китай, Острови Зеленого Мису, Марокко і Зімбабе — утрималися. Спостерігачі відзначають, що Китай, як постійний член Ради Безпеки, міг накласти на резолюцію вето, однак не зробив цього, обмежившись неучастю в голосуванні.

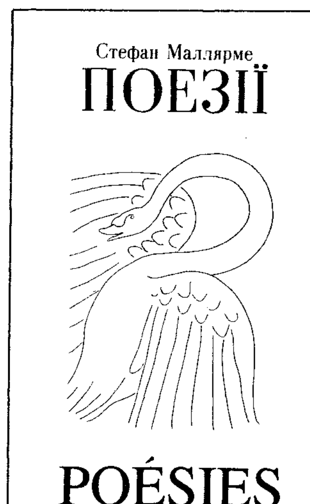
Санкції ООН набирають чинности з 15-го квітня, якщо до того часу Лібія не виконає вимогу і не видасть терористів. Згідно з прийнятою резолюцією, буде припинено повітряний зв'язок з Лібією, заборонено продаж для неї зброї, скорочено персонал лібійських амбасад за кордоном. Щоправда, санкції не передбачають обмежень у торгівлі нафтою.

Д-Р А. ПОГРІБНИЙ В УВАН

Ню Йорк. — Українська Вільна Академія Наук влаштовує доповідь гостя з України д-ра Анатолія Погрібного, завідуючого катедрою літератури та журналістики Київського Університету та секретаря Київської організації Спілки Письменників України, на тему „Тенденції сучасного літературного процесу в Україні". Доповідь відбудеться у неділю, 5-го квітня, о год. 2-ій по полудні в будинку УВАН, 206 захід 100-та вулиця в Ню Йорку. Телефон для інформацій (212) 222-1866.

О. Зуєвський переклав збірку С. Малярме

Едмонтон, Альта. Два роки тому Видавництво Канадського Інституту Українських Студій при Альбертському університеті, з серії видань з сучасної української літератури та фондів українознавчих студій і досліджень при Оттавському університеті опублікувало рідкісне літературне 186-сторінкове у люксусовій твердій обгортці видання — „Поезії" — одного із найвизначніших французьких поетів XIX сторіччя і провідного символіста в світовій літературі Стефана Малярме (1842—98) — у перекладі видатного українського поета Олега Зуєвського — з його передмовою і примітками. Обгортка роботи Стіва Тейта; репродукції ілюстрацій Анрі Матісса з книги „Poesies de Stephane Mallarme", що їх дозволив використати власник цих ілюстрацій, Чикагський інститут мистецтва.

Вперше переклав поезії Малярме в 1903 році письменник Василь Щурат п. з. „Цвіти" (Les Fleurs) у книзі „Поезія XIX віку". 30 років пізніше сонетом „Лебідь" С. Малярме зацікавився поет-неоклясик Михайло Драй-Хмара і на основі цього віршу написав власну сонетну композицію-парафразу під назвою „Лебеді", присвятивши її своїм товаришам по перу — „п'ятірному гронові неоклясиків", на жаль, і вона стала їхньою „лебединою піснею", бо його і більшість його спільників та прихильників заслано в північні табори на Соловки і Колиму, де й вони загинули. У 50-их роках, уже тут на поселенні, група українських літературних діячів захопилась перекладанням творів Малярме, але воно не увінчалось успішним вислідом, особливо у зв'язку з передчасною смертю найбільшого ентузіяста цих перекла-

(Закінчення на стор. 4)

Україна мусить взяти в руки освіту

Джерзі Сіті, Н. Дж. (О. Кузьмович). — З таким переконанням приходить до редакції нашого щоденника проф. Анатолій Погрібний, голова Освітньої комісії Руху та Товариства Української Мови „Просвіта" ім. Т. Шевченка і саме на тему цієї найбільш актуальної тепер справи в Україні проходить наша розмова з гостем з Києва.

Проф. А. Погрібний (справа) з головою Шкільної Ради в ЗСА д-ром Є. Федоренком у редакції „Свободи".

Проф А. Погрібний в першу чергу на вступі зазначує, що бажав би через нашу газету подякувати всім організаціям та людям доброї волі із ЗСА за зрозуміння важливости видання нових підручників для шкіл України та їхні щирі пожертви на цю ціль. Таким яскравим прикладом зрозуміння проблеми є для нього Український Народний Союз, який призначив велику суму грошей на видання шкільних підручників — значить, українська громада в ЗСА добре оцінює важливість зміни напряму освіти в Україні.

Як розповідає проф. А. Погрібний досі немає зовсім національних шкільних підручників, а діти й молодь в Україні далі навчаються із підручників виповнених совєтською, отрутою. Тут він подає як приклад навіть такі книжки, як для навчання математики чи фізичної географії, де всі інформації подані з точки бачення Росії чи ще СССР із давніми святкуваннями, давніми прикладами, які нічого не мають спільного з Україною. Це виходить з того, що дата видання підручників 1990 рік, а більшість з них друковані ще в Москві.

— А як виглядає справа перевишколу вчителів в Україні?

— В тому напрямі ми стараємося дещо допомогти матеріялами, але немає сумніву, що ситуація є зараз критична. Власне кажучи, треба б усі дотеперішні підручники викинути та заступити їх новими, але через складну економічну ситуацію немає можливости все перевидати і навіть для тих п'ятьох, що вже готові для перших кляс,немає в тій хвилині паперу і їхній друк затримався.

— Як нас інформували члени акції допомоги Рухові із ЗСА в часі відвідин в нашій редакції, ці підручники для початкових кляс вже готові та мають дістатися у руки учителів літом цього року. Чи ви привезли інші вістки?

— Ні, тут не змінилося багато. Готові матеріяли для цих п'ятьох книжок пішли до набору до Харкова, але ми далі стоїмо перед кризою паперу для їх видання. Про цей папір повинен постаратися Уряд України і тому ми зробили все можливе, щоб усі члени

(Закінчення на стор. 4)

В АМЕРИЦІ

У ПОНЕДІЛОК, 30-ГО БЕРЕЗНЯ, відбулося в Голливуді 64-те з черги величаве святкування вручення престижевих нагород Оскара за найкращі успіхи у фільмовій індустії. Найкращим фільмом визнано „Мовчанку ягнят", найкращим актором англійця Антоні Гопкінса за його ролю у цьому ж таки фільмі, а найкращою акторкою Джоді Фостер також за ролю у вищезгаданому фільмі. Нагороду Оскара отримав актор українського роду Джек Пеленс (Володимир Палагнюк) за ролю побічного актора у фільмі „Міські ошуканці". Небуденною подією на цій імпрезі було також і те, що до нагородженого окремим трофеєм ім. Ірвінга Толберга за цілий ряд фільмів високої якости Джорджа Лукаса прямо з ракети „Атлантіс", яка у космосі, говорила залога, бажаючи йому дальших успіхів. Серед фільмів Дж. Лукаса є „Американське ґраффіті", „Війна планет" і „Ідніяна Джовнс".

У ЧЕТВЕР, 26-ГО БЕРЕЗНЯ, в Індіянаполісі засуджено до десятилітнього ув'язнення колишнього чемпіона боксу в клясі тяжкої ваги Майка Тайсона. Одначе суддя Патриша Ґіффорд відразу суспендувала останніх чотири роки, що в основному означає фактичне покарання ув'язненням на шість років. М. Тайсона минулого місяця суджено та визнано винним за насильство 18-літньої кандидатки на чорну красуню ЗСА, Дезері Вашінґтон, яка довідавшись про засуд висловила своє розчарування, що М. Тайсон ніколи не визнав своєї провини. Суддя П. Ґіффорд не погодилася на вимоги адвокатів М. Тайсона, щоби він перебував на волі поки його справа вирішуватиметься в апеляційному суді. Знавці твердять, що М. Тайсон напевно буде звільнений з ув'язнення після трьох років з відтягненням за добру поведінку.

ОФІЦІЙНІ УРЯДОВІ чинники думають, що президент Джордж Буш може ще таки цього тижня подасть свої пропозиції про широко дискутовану справу допомоги колишнім республікам СССР. Вони також твердять, що ця справа чекає на відповідний момент тому, що стала політичним м'ячиком у передвиборчій кампанії. Коли кореспонденти засобів масової інформації звернулися минулої неділі із питанням в цій справі до Президента, то він, повертаючись з церкви, відповів тільки,що пропозиції будуть добрі для всіх. Одначе на цю тему вже появилися деякі здогади в пресі, де говориться про 1 біл. дол. допомоги для підсилення рубля, щоби він став твердою валютою. Крім того говориться про 1 біл. дол. позичкового кредиту для Росії та 200 міл. дол. для України, гроші які мають бути вжиті на купно американських сільськогосподарських товарів.

У СВІТІ

В АНГЛІЇ ОПРИЛЮДНЕНО вислідки чергового опитування суспільної думки, проведеного напередодні парляментарних виборів. Газета „Дейлі Експрес" повідомила, що з 1,108 опитаних виборців 40 відсотків віддають перевагу консервативним, 39 відсотків — лейбористам і 17 відсотків — ліберальним демократам.

УРЯД ЕСТОНІЇ вирішив виставити на найближчий валютний випродаж 1 міл. долярів ЗСА. Одержані фонди підуть на покриття грошового дефіциту, який становить 5—7 біл. карбованців і загрожує республіці банкрутством. Естонський уряд плянує також провести 10-відсоткову внутрішню позику на суму 10 міл. дол. ЗСА терміном на 5 років і розпродати з авкціону частину державних маєтків.

ГЕРБЕРТ ГЕЛЛЕНБРАЙХ, який зрезиґнував зі становища керівника східньо-німецької розвідки в 1985 році, заявив в інтерв'ю для газети „Більд Цайтунг", що один з сучасних провідних німецьких політиків був агентом Штазі (східньонімецького КҐБ), а тепер працює для служби розвідки Росії. Геллєнбрайх натякав, що шпигун займає місце в парляменті країни. Член парляменту, депутат опозиційної партії соціял-демократів Рената Шмідт у зв'язку з цим висунула вимогу: „Нехай Геллєнбрайх або назве прізвище, або відкличе свої звинувачення, адже він кинув тінь на весь парлямент".

В ПОНЕДІЛОК, 30-ГО БЕРЕЗНЯ, французька поліція арештувала в місті Бідар на кордоні з Еспанією трьох керівників ЕТА — руху спротиву еспанських басків. Французьке містечко Бідер баски використовували як базу для терористичних акцій в Еспанії.

У ЖЕНЕВІ НАЙБЛИЖЧИМ часом буде відкрито представництво українського республіканського акціонерного товариства Українська Біржа. Домовлености про це було досягнуто під час зустрічі в Берні представників Української Біржі та міністерства економіки і фінансів Швейцарії.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінґтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс.)

Postmaster: Send address changes to
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel. (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00.
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

У Молдові — вийнятковий стан

У списку колишніх „самостійних" Республік Совєтського Союзу Молдова стоїть на дев'ятому місці, одна з найменших територією і населенням. Це була колишня Басарабія, яка належала до Румунії. Після Другої світової війни у 1939 році — в наступному 1940 р. кол. совєтський Союз окупував та швидко примусово прилучив цю країну, якої приблизно 4-мільйонове населення говорить далі здебільшого по-румунськи, але й покаліченим наріччям. Уже за перебування Басарабії у Румунії претенсії до неї зголошувала Мадярщина, маючи там сильну свою національну меншину. Третю меншину становлять росіяни, масово надсилані туди з корінної Московщини як офіційний адміністраційний апарат та, очевидно, партійні апаратчики.

Після упадку комунізму й розвалу імперії Молдова і собі проголосила державну незалежність і в цій країні, як у всіх колишніх складових частинах СССР — понад 50-річне панування комуністичної влади залишило нелад межуючий із хаосом. Наші інформації про відносини у Молдові та її внутрішні міжнаціональні суперечки, черпані з американських газет, дуже недокладні. Нам тут просто трудно зорієнтуватися, хто насправді розпочав творити на власну руку збройні загони, хто їх очолив і на якому конкретному ґрунті прийшло до збройних сутичок, у яких згинуло вже понад сто осіб. Читаємо, що президент Молдови Мірча Снігур (з його імени і прізвища трудно збагнути національність) — проголосив вийнятковий стан із зворушливим закликом до анархічних військових загонів користати з амнестії і складати зброю та зі загрозою військової сили супроти неслухняних. Воно трохи пригадує повстанчий рух в Україні у 1918—1920 роках, коли повстанчі загони під командуванням самозванчих отаманів поставали, як „гриби по дощі", і так швидко зникли. Мабуть і тепер у Молдові є між цими збройними загонами ідеалісти патріоти, але їх важко відрізнити від елементу анархічного і для державного будівництва шкідливого.

Ясно, що російські „неділимці" можуть вказувати на Грузію, Азербайджан і Вірменію і тепер на Молдову, як на наявні приміри, що після розвалу імперії настав нелад, а за її існування панував порядок. Вони промовчують, що той сповидний лад був цвинтарною тишею, яка панує у кожній диктаторській країні, лад якої опертий на військово-поліційний силі. Всесила явного і тайного большевицького поліційного апарату дійшла до такої міри, що володарям тієї сили забаглося у серпні минулого року перевести збройний переворот у Москві — це їм не вдалося і їхній упадок спричинив і розвал імперії. Неписані закони історії сильніші від володарів, які здвигнули могутні армії усіх родів новітньої зброї.

Громадянська війна в Юґославії стала приповідкою, так що і про Молдову пишуть, що вона пішла шляхом Юґославії. Хорватія і Словенія заплатили високу ціну за свою державність, але остаточно виграли. У Хорватії вже діє власна валюта і прогнаний відтіль юґославський динар. З усіх колишніх комуністичних країн в Европі найшвидше і найкраще повелася Мадярщина, де панує вже повний лад з високими цивілізаційними вигодами. Але ж і Мадярщині не прийшлося легко і дешево: вона перебувала кількасот літ під владою турків. Нікому державність не прийшла легко, ніхто нікому держави не збудував. Ворожа окупація так само страшна, як громадянська війна. Ці обидва лиха тісно пов'язані, бо довголітня ворожа влада деморалізує й анархізує, а комуністична система із злочинним економічним марксизмом — партійно-державною контролею над всією продукцією і розподілом — зводить до рівня матеріяльної нужди найбагатшу країну. Отих нещасних спадщин довголітньої неволі не можна позбутися напротязі днів і тижнів. Польща є найкращим прикладом, як довго триває, щоб скинути зі себе не тільки само ярмо неволі, але й усі наслідки його. Тому українці повинні дякувати Всевишньому, що їхня державність прийшла безкровно і не ремствувати, що треба довгого часу, щоб з пустки створити державу. Проголошення самостійности і затвердження цієї постанови голосуванням — це тільки вияви бажання, рішення, але від рішення до реалізації — страшенно довгий шлях. Тепер кривавиться Молдова — але і воно теж скінчиться.

Микола Руденко

ТЯЖКА ТИ, ШАПКО МОНОМАХА

II

Отож я не марно кинув фразу: навіть сокири самостійно не змайструєш — щоб виготовити державка, треба кланятися „старшому братові". І якщо є тут гіпербола, то вона зовсім незначна. Так, скажімо, нині київські поховальні контори не продають домовини, а видають їх лише напрокат. Небіжчика закопують у пластикові, а труну повертають до контори.

Про цей ультрасучасний ритуал мені розповіли інваліди війни в спецкрамниці, до якої я також прикріплений. Говорили з великим смутком: то вже, видно, доля присудила нашому поколінню лягати в землю без гробів. На війні, звичайно, про гроби ніхто й не згадував, це ясно. Але, щоб сьогодні...

Я підбадьорив своїх фронтових побратимів:

— Ну то давайте оголосимо загальноукраїнський страйк — відмовимось помирати. Принаймні доти, доки Україна не відновить свої ліси.

Як відомо, спершу Росія, а вслід за нею Україна (цілком вимушено) відпустили ціни — тобто ввели псевдоринковий характер ціноутворення. Раніше ціни призначалися державою, тепер їх мають встановлювати самі виробники. І вчені економісти, й уряди вірили: саме з цього заходу й розпочинається ринок. Гадали, ціни виростуть удвоє, втроє а незабаром почнуть падати. Відповідно збільшили заробітну платню й засіли в бюрократичних кущах, аби наглядати, що з цього вийде. Не врахували найголовнішого: всі без винятку види виробництва й торгівлі в СССР мали виключно монопальний характер. Про конкуренцію комуністи говорили тільки неґативно і все робили для того, аби вона не існувала навіть у зародку.

З огляду на сказане так звані виробники (а насправді замасковані партократи), користуючись свободою ціноутворення, одразу ж збільшили ціни не вдвоє-троє, а переважно в десять-п'ятнадцять разів. А подекуди в двадцять, тридцять і п'ятдесят. Так, скажімо, Туркменія справді збільшила ціни на газ у п'ятдесят разів — і Україні довелося від нього відмовитись. А це чверть усього газу, який споживала Україна. До речі, туркменський газопровід до Европи проходить через Україну. Отож, Фокін і пригрозив: якщо туркменські вожді не повернуться до цивілізованих норм торгівлі, Україна перекриє їхній газопровід. Але тут забідкалась Австрія — для неї це була б катастрофа. Україна пожаліла австрійських громадян — і не здійснила своєї погрози. Це також одна з причин енерґетичної кризи в Україні. Тепер, як повідомляють, нашому Урядові, схиливши голови, доводиться повертатися до несприятливих переговорів з туркменами. Що з того вийде — іще невідомо.

Майже в таких самих пропорціях збільшили ціни на свою продукцію виробники тракторів, комбайнів, автомашин тощо. І лишень тепер на власній шкірі, як мовиться, ми почали розуміти згубний характер спадкового монополізму. Це справжній дракон, який нікого не милує.

А що ж робити сільським виробникам? Вони відповідно збільшили ціни на продукти сільського господарства. І ось тепер на Україні склалася така ситуація: всі державні холодильники забиті м'ясом, але крамниці його не вибирають, бо населення м'яса не купує. У колгоспах перетримують худобу, призначену на бійню, а це призводить до збитків — вона з'їдає зайвий фураж, який розрахований уже не на неї.

Здавалося б, усе просто: треба зменшити ціни на м'ясо — і проблема зникне сама собою. Але ж спробуйте умовити монополістів, які тримають неймовірно високі ціни на сільськогосподарську техніку — вони вас і слухати не захочуть. Так в'яжеться взаємодія складових частин економіки за умов залишкових форм колись суцільного монополізму совєтської держави. На жаль, ця залишковість покищо становить вельми високий відсоток.

Гадаю, наведений приклад пояснює, що діється нині в українській економіці. Є тут лише одна обнадійлива риса: якщо в Росії просто нічого продавати населенню, то в Україні маємо штучно створену кризу надвиробництва. Ліквідуйте монополію, запровадьте здорову конкуренцію — і українські громадяни забудуть про нестатки. Та чи так само станеться в Росії? І як скоро ми втратимо економічну залежність від неї? Нафта, газ, деревина — то є російська монополія. Як виявилося, з росіянами все ж таки легше домовитися, ніж з туркменами. А якби й тут сталося те ж саме, що нам влаштувала Туркменія, ми б не могли засіяти наших багатющих ланів. І що тоді?

Продовження буде.

НАД ЧИМ СМІЄТЬСЯ „ВСЕСМІХ"?

Діяспорні комп'ютери

Кожний із політичних діяспорців знає, що навіть наймудріші в світі комп'ютери виконують функцію, сотворену паном Запрограмовителем. Сказавши простіше, „що в комп'ютер посієш, те й пожнеш". Бо комп'ютери ще й досі не навчились думати самостійно.

Це про світові комп'ютери. Багато спритніші наші діяспорні комп'ютери: вони думають тільки самостійно і майже на бігу спроможні міняти раніше закладену програму. Ще мудрішими є підпільні комп'ютери, бо вони самі, без пана Запрограмовителя, строго засекречують Визвольні Фонди і потрапляють автоматично лаяти своїх ідеологічних воріженьків. Про них більше не згадуватимемо, щоб про нашу фінансову спроможність не довідалася Москва. Мова піде про звичайні діяспорні комп'ютери старого перевіреного і надійного моделю.

Сідайте перед таким комп'ютером і натисніть ґудзик „КУК у Торонто". На екран вискакує вічний президент Свавко й відразу складає двомовні привіти.

Тепер потисніть ґудзик „Українські журналісти в Торонто". На екрані повільно і сумно повзуть посмертні згадки і вкінці коментар комп'ютера: „Професійні журналісти вимерли, як динозаври. Нові ще не народились. Одна сива борода — це ще не журналіст".

Зактивізуйте ґудзик „Святкування 22-го Січня". Комп'ютер зденервовано заблимає: „Все ще ідуть привіти всечеснішим і достойникам. Люди добрі, лягайте спати, на головну доповідь прийдете завтра".

Ґудзик „Українські уряди в екзилі сущі". Комп'ютер вибиває зеленими літерами назви 3—4 ох урядів і пояснює: „Президенти самі себе назначають і вибирають. Владу мають, війська не мають. Міністрами оборони призначають власних жінок. Територія — світова. Влада — безмежна. Фінанси — як Бог дасть. Місце поховання — Бавнд Брук.

Ви натискаєте „Народний Дім в Торонто" і витираєте непрохану сльозу: „Помер, бідака, недавно, але за його мільйонові фонди на публічних форумах відправляється щорічна Панахида, на якій співає хор адвокатів і професорів".

Ґудзик „УПА в Канаді" — і в ту ж мить на екрані розсипається, немов колода карт, 21 том „Літопису" з портретами двох вічних редакторів і коротенька згадка про Стефка індексописця. При кінці комп'ютерського гасла є ще дописка: „Зараз не стріляють, бо Президент Похідних Груп у Канаді переходить рекрутський вишкіл".

Ґудзик „Патріоти". Комп'ютер починає фальшувати — в один ряд із щирими патріотами ставить патріотів оплачуваних.

„Шевченківська фундація в Канаді". Комп'ютер видає жалібний звук, схожий на зітхання, і виписує: „в Україну їдьте, діти!"

Ґудзик „Гетьманська ідеологія" — і враз на екрані з'являється підтягнутий і чепурний головний редактор „Нашої Мети" і голосить: „Орбі, Урбі ет ґорбі". А комп'ютер коментує: „Тільки булава врятує Україну від зрадливих і недолугих демократів".

Може в інших газетах зрозуміліше, по-своєму написано? І ви вдаряєте по клявіші „Новий Шлях": газета йде старим, випробуваним шляхом. Кожного місяця — передові статті про вождів. А про автора передовиць комп'ютер говорить: „Над концепцією відрубної спільноти він зауважив, що на сам статус найбільш відрубної спільноти заслуговують перші відрубні народи Канади, яких відрубність..." (7-го березня 1992 р.)

Переходите до програми „ЛВУ в Канаді". Пам'ять машини зберігає дуже багато інформацій — звукової, писаної і засекреченої. Але останній запис безнадійний: „Нині безробітна, бо Україну без куль визволили колишні комсомольці".

Дорогі читачі, хочете знати більше про наш світ? Купіть собі діяспорний комп'ютер та журнал „Всесміх" Бизнесова адреса: Діяспорний Постій, число 1.

Кацавейко

(Передплатити єдиний в діяспорі український журнал сатири і гумору „Всесміх" можна під адресою: „Vsesmikh", 1618-A Bloor Street West, Toronto, Ontario, M6P 1A7 Canada; tel.: (416) 532-6773. Передплата на рік-30 дол.; на 6 місяців 15 дол.

ДЕМОКРАТИЧНІ КАНДИДАТИ на номінацію на президента продовжують свої змагання і стараються приподобатись виборцям, зокрема нюйоркського стейту, де передвибори мають відбутися у вівторок, 6-го квітня. Досі губернатор Аркенсо, Билл Клінтон відмовлявся від будь-яких публічних дебатів з колишнім губернатором Каліфорнії Едмундом Бравном, а тепер викликав Е. Бравна аж на шість публічних виступів і то ще перед нюйоркськими передвиборами. Е. Бравн, хоча здивований такою зміною зі сторони Б. Клінтона, радо дав свою згоду.

Володимир Яців

КРИЗОВЕ ГОСПОДАРСЬКЕ ПОЛОЖЕННЯ У СХІДНІЙ ЕВРОПІ

II

Інші східньоевропейські держави, такі як Болгарія, Албанія, Румунія, є в клопотах зв'язаних з етнічними проблемами, які виринули у зв'язку з оправданими домаганнями етнічних меншин у цих країнах. Такі внутрішньополітичні проблеми, мають великий вплив на економічне положення в країні. Вони стримують пляновий перехід на ринкову систему, успіх якої буде залежний від багатьох факторів включно політичного. Передусім, ця нестійкість, непевність у цих країнах, може причинитися, до зростаючого розчарування у створеній демократичній структурі, неприготованого суспільства до демократичної системи західнього моделю.

Без сумніву, що після довгих нестерпних неполадків у централізованій системі, які привели до упадку диктаторських режимів в цих країнах, прийдеться поборювати всі ці недоліки на господарському, соціяльному і політичному відтинках. Упадок цей, із зрозумілих причин мусів прийти скорше, чи пізніше. Сьогодні організуються нові господарські і політичні утворення, партії з різними політичними програмами, ціллю яких є перехід з централізованої господарки, на вільну ринкову систему господарювання. Не треба забувати, що наслідки комуністичної диктатури стали тяжкі для народів Східньої Европи, а головно на відтинку господарському. У зв'язку з такою кризовою ситуацією на всіх відтинках життя, громадяни цих колишніх республік тратять віру в краще життя в системі західньої демократії.

Так, як на початку революційних змін, суспільство було позитивно наставлене до реформ, нині воно у більшості неґативно ставиться до змін в системі. Громадяни цих країн домагаються, субсидій для цих державних підприємств, які знайшлися в кризовій ситуації, а деякі з них є проти західнього капіталу, який мав ввійти в їхню народну економіку.

Деякі уряди, в тому торговельні представництва уряду Польщі, спромоглися продати яких десять відсотків із 7,000 більших підприємств, за які отримали майже 700 долярів. Сьогодні приватний сектор затруднює майже одну четверту робочої сили Польщі, яка проживає по більших містах країни. Однак не треба забувати, що мільйони робочої сили замешкують реґіони, які є поза більшими містами, і які становлять майже 65 відсотків економіки Польщі, і яка не бачить плодів приватизаційного процесу. Для деяких східньоевропейських народів, процес приватизації виглядає, як щось такого, що принесе більше небезпек, як нові можливості розвитку економічного, кажуть знатоки цих справ.

Одним з перших урядів, Східньої Европи, який почав сповільнювати програму роздержавлення і приватизації, є уряд Польщі, який зосередив господарську політику на індустрію. Цей уряд уважає, що завданням його є втримання державних підприємств, що знайшлися в катастрофічному кризовому положенні. Таке рішення не розв'язує проблеми, а навпаки стримує перехід на ринкову систему і тим самим затримує централізовану господарку, яка привела країну до глибокої кризи. У зв'язку з такою ситуацією, господарники країни потішають громадян, що це тільки переходовий час на дорозі до ринкової системи.

Однак було б помилкове сподівання громадян, що відбудова економіки можлива в короткому часі. Такі надії можуть неґативно наставити суспільство до керівників урядів, і вважати їх нездібними провести в короткому часі конечно потрібні реформи, щоб життєвий рівень зблизився по позему Заходу, що є однією з цілей переходу на ринкову систему господарювання. Не треба забувати, що до перепровадження цих змін є невистачально перепровадження змін на відтинку економічному, але дуже важним в тих переминах є фактор ефективности і особистого зацікавлення усіх учасників цієї господарської переміни і відродження.

Нині психіка східньоевропейських громадян — характерна тим яскравим відмежуванням зусилля від належної винагороди, цією ментальністю суспільства, мовляв, нехай „держава за нас думає", так як це мало місце за часів централізованої господарської системи. Суспільство цих країн прив'язане до централізованої економіки до державної власности і колективної, і тому цей стан економічних перемін забере довший час в цих країнах. Господарські реформи, принесуть у наслідках збільшення безробіття в наслідок впровадження новітньої технології у виробництві та поліпшення організації і управління підприємств, так що це відродження в недалекому майбутньому може принести багато несподіванок як на економічному, так і на внутрішньополітичному відтинках цих країн Східньої Европи

Мирослав Прокоп

50-РІЧЧЯ УПА І ПАРАЛЕЛІ НАШИХ ДНІВ

I.

У жовтні ц.р. сповниться півстоліття від часу створення Української Повстанської Армії і ці роковини український народ буде відзначати у своїй незалежній державі. Це велика моральна перемога і нагорода для тисячів вояків УПА, які під час Другої світової війни, в умовах повної ізоляції української державницької ідеї у світі, не втратили віри у заповітній ідеал самостійної України і мали мужність вести боротьбу проти двох могутніх тоталітарно-диктаторських імперіялістичних систем німецького нацизму і московського комунізму. Перемога УПА також у тому, що сьогодні її визнають в Україні та в інших країнах колишнього Совєтського Союзу як збройно-політичну формацію українського народу — після того, як її десятиліттями ганьбили з офіційних комуністичних трибун. Врешті, це особлива перемога і нагорода для тих колишніх вояків УПА, які тепер живуть в Україні чи поза нею і які не сплямивши прапора, пройшли крізь каторги тюрем і концентратійних таборів і є сьогодні живими свідками величної доби нашої найновішої історії.

Притому, 50-ліття УПА — це не тільки святкові роковини, це також нагода ставити питання, які мають важливе значення для оцінки минулого і для сучасного та майбутнього.

Насамперед — це питання як могла така збройно-політична сила як УПА народитися під час Другої світової війни. Треба пригадати, що війна між Німеччиною і СССР у червні 1941 року, застала український народ в умовах максимального фізичного і духового виснаження. Це було тільки декілька років після того, як у 1933 році в плянованому Москвою голоді, загинули мільйони українських селян, після масового знищування діячів української культури, погрому української інтеліґенції, створення в Україні атмосфери превентивного терору, масової психози страху і ламання хребтів мільйонів людей.

А все таки, коли в перших тижнях війни почала розвалюватися терористична структура комуністичної влади, наче з-під землі виринула здорова українська людина. Вона в містах і селах зразу творила клітини самодопомоги, організувала культурне, господарське, релігійне, освітнє життя. І поставали ті громадські структури всупереч теророві німецьких окупантів. А коли, в результаті посилювання того терору, народ побачив, що без організованої самооборони йому не обійтися, постав пригожий клімат для творення підпільних, а далі, повстанських дій. Без тієї допомоги народних мас не могла постати УПА, не могла також діяти підпільна мережа ОУН. Ото ж, небувала спроможність народу відроджуватися і його готовість боронити свої інтереси, створили першу передумову для постання УПА.

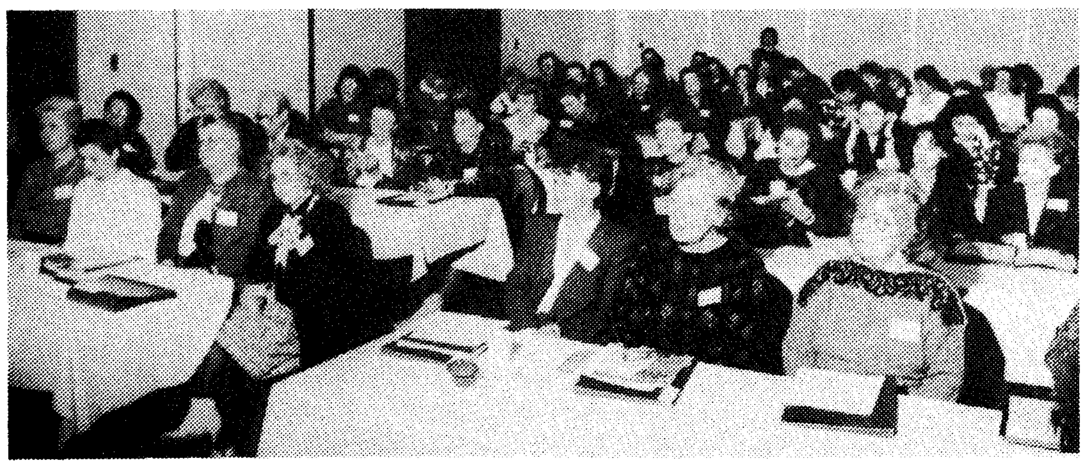
Коли народні маси виявили таку велику біологічну і духову силу, то ще сильнішими мусіли показати себе організатори і учасники визвольного руху. Їхній патріотизм, їх готовість жертвувати собою, а впарі з тим, знання повстанського діла — це, побіч, допомоги народних мас, другий елемент сили УПА. Притому, ця сила УПА випливала також з того, що вона могла спиратися на широкорозбудованій вже до часу її постання підпільній мережі ОУН, яка мала за собою вже довгі роки протиокупантської боротьби. Без тієї допомоги важче було б молодій повстанській силі будувати в терені опірні пункти і мобілізувати військові кадри.

Третім чинником сили і успіхів УПА була її чітка політична плятформа боротьби за державну незалежність України проти німецьких і большевицьких окупантів. Вона була запереченням всяких спроб орієнтації на Берлін чи Москву і ставила організований визвольний рух, передусім УПА, в позицію незалежної української політичної сили між двома воюючими за Україну імперіялістами. Цей факт діяння під час війни незалежного українського політично-мілітарного чинника згодом відкрили і визнали чужинецькі дослідники. Вони відмітили також поступові елементи соціяльно-політичної і міжнаціональної програми УПА і ОУН та всього українського націоналістичного руху в Україні під час Другої світової війни, його відкинення елементів тоталітаризму, його зворот до демократії, пошанування прав людини політичного плюралізму і міжнаціональної співпраці, що знайшло свій вияв зокрема в постановах III Великого Надзвичайного Збору ОУН в серпні 1943 року, в декляраціі УПА з того ж часу і плятформі УГВР в липні 1944 року. Досягненням того часу була також побудова ієрархічного порядку в організованому українському визвольному русі, що тоді виявилося в гармонійній співпраці ОУН, як провідної політичної організації, УПА як загальнонаціональної, а не партійної мілітарної сили і УГВР, як верховного політичного керівництва боротьби народу.

Таким чином, підтримка народних мас, відданість і посвята учасників визвольного руху, зокрема вояків УПА і продумана політична програма вможливили постання УПА і забезпечили їй тривале місце в історії нашого народу. Звичайно, УПА і весь визвольний рух того часу, це не ікона, вони мали не тільки досягнення, але й невдачі та прорахунки, але це явища, які важко оминути в кожній політичній діяльності, зокрема в боротьбі поневоленого народу.

Продовження буде.

Семінар для вчителів дошкілля і початкових кляс

Вчителі дошкілля і початкових кляс з Торонто та інших міст Онтаріо, які взяли участь у семінарі.

За старанням Шкільної Ради, при відділі КУК-Торонто 15—16-го лютого відбувся перший в Торонто семінар, практично підготований для потреб управителів садочків, дошкілля та вчителів початкових кляс.

Участь в ньому взяли не тільки вчителі з Торонто, а й з інших міст провінції Онтаріо. При реєстрації кожний учасник одержав особисту папку з матеріялами семінару.

Відкриваючи семінар молитвою, голова Шкільної Ради Люба Зараска представила почесних гостей та привітала учасників, підкресливши важливу ролю учителів дошкілля і початкових кляс. Почесні гості Ярослава Демко, голова КЦУШР Канади, та д-р Є. Рослицький, голова комісії шкільництва КУК, Онтаріо, передали привіти, бажаючи успіхів Шкільній Раді та всім учасникам семінару.

Голова комісії шкільництва д-р Є. Рослицький звернувся, зокрема, до доповідачів з проханням відповідно підготовити кожну доповідь до „Рідношкільника". Координатор семінару директор школи ім. Ц. Паліїв Таня Онищук попросила до виступу керівника дитячого садочка Марту Шумелду, яка розказала про історію створення забавного гуртка „Перші кроки" для дітей від двох до чотирьох років, ознайомила присутніх з його програмою та метою. Цей гурток створено з ініціятиви батьків. Добрий задум увінчався успіхом.

Вчителька передшкілля при катедрі св. Володимира А. Гаврись цікаво продемонструвала, як вона використовує дитячі пісеньки, короткі вірші, скоромовки, рухливі ігри, танці під час занять. При вивченні абетки дитина, засвоюючи рідну мову, запам'ятовує в той спосіб не лише букви, але й слова та опановує їх легко й швидко.

Про дисципліну в початкових клясах присутні уважно вислухали психолога Наталку Юник, яка пояснила, що до кожної дитини можна знайти підхід. Виховувати „без насильства" — складніше, ніж приказувати чи командувати. Наукові дані та численні спостереження за дітьми показали, що їх психічна діяльність, мислення, пам'ять, мова визначаються не стільки вродженими задатками, скільки умовами, в яких вони виховуються і навчаються.

Програма для дітей повинна бути цікава, різноманітна, правила написані та намальовані. Ставлення вчителя до дітей — позитивне, не звернути уваги на неґативну поведінку, заохочувати дітей.

Після перерви проведено майстерню на тему дисципліни, під час якої вчителі працювали групами, а потім пояснювали, як треба послідовно виправляти дітей з проблемами поведінки.

Вчителька школи св. Димитрія і суботньої школи ім. Ц. Паліїв Олена Ананевич цікаво пояснила свої методи і підходи в навчанні та різні види роботи, якими користується під час праці з дітьми.

Від 5-ої до 6-ої год. відбулася вечеря, спонсорована Шкільною Радою Торонто. Перед молитвою голова Шкільної Ради подарувала китиці квітів Тані Онищук і Олі Креховецькій за їхню невтомну працю у підготові семінару.

Після вечері присутні розглянули прозірки про мистецьку ґалерію у Гамільтоні „Дух України". Виставка відбудеться 9-го квітня — 15-го червня 1992 р. Виставка ікон та іконостасів різних стилів: козацьке бароко, італійське рококо, і модерні (250 картин — друга половина XVI до XX ст.).

Марта Хомин, учителька садочка при церкві Успення, розказала про ролю музики та співу, підкресливши важливість підбору пісень, відповідно до віку дітей, щоб вони любили і хотіли співати. Вчителька школи св. Миколая Ірина Лесюк доповнила її виступ темою „Ритмічні вправи в садочку".

Колишня вчителька передшкілля при катедрі св. свщ. Йосафата Іванна Лещишин у своїй доповіді з використанням унаочнення виявила великий досвід і вміння у навчанні дітей української мови. Вона вміло використовувала у своїй праці пісні, ігри та сценічні імпрези, якими захоплювала дітей. І. Лещишин підкреслила, що треба користуватися тільки українською мовою із відповідними слухово-зоровими матеріялами, бо додаткове вияснювання по-англійському дає некорисний вислід.

Директор „Рідної Школи" ім. св. Івана Хрестителя в Оттаві Люба Бурій-Патерсон поділилася досвідом, як можна використати „День св. Валентина — День Любови" у школі. Вже змалку необхідно виховувати дитину так, щоб вона відчувала потребу виявляти любов до Бога, Ангела Хоронителя, своїх батьків, родини. Передала дуже корисні допоміжні матеріяли з ілюстраціями на тему „Любов", які допомогли підготувати Галя Чировська і Луся Юзик.

Про методи вивчення нових слів у садочку розповіла вчителька школи ім. Лесі Українки Єва Карпінська-Артимович і показала практично, як вводити нові слова при вивченні віршів, пісень, діялогів, скоромовок і за допомогою дитячих ігор.

Вчителька Барбара Надворянська ознайомила з різними видами роботи при вивченні чисел у садочку. Вона розповіла про методи ознайомлення дітей старшої групи з числами, використовуючи ігри, пісні, рухливі гри, пояснюючи, чому та що ми рахуємо. Після кожного виступу чи доповіді були запити й обговорення. Учителі пояснювали свої підходи в навчанні та обставини, серед яких їм доводиться працювати.

У неділю, 16-го лютого учасники семінару мали нагоду ознайомитись із найновішою програмою вчителів Вінніпеґу, що включали цікаву виставку „Наочність у початкових клясах". Галина Дмитришин і Маруся Галюк, учительки двомовних програм Вінніпеґу, пояснювали, як привчають дітей зосереджувати увагу, як розвивають у них спостережливість, мислення. За тими програмами діти краще засвоюють мову.

Майстерня вчительки школи св. Софії Мірки Вербової-Онух „Ігри в навчанні мови" дала багато практичного матеріялу. Гра завжди пов'язана з роботою пам'яті та уяви, мислення і мови. Гра не лише створює умови для психічного розвитку дитини, але підготовляє її до навчання і праці.

Дуже корисною та цікавою була показова лекція вчительки школи св. Димитрія Дарії Дяковської, яка провела її за програмою „Нова". Вчителька вміло використала свій досвід та показала, що з дитиною потрібно якнайбільше говорити і практично використовувати мову під час лекції. Програму „Нова" репрезентувала та пояснювала Анна Біско з Британійської Колюмбії.

Після перерви досвідом поділилася вчителька передшкілля школи ім. Патріярха Йосифа Сліпого Надя Вайда. Тема заняття — „Спільний монтаж зимової картини". При плянуванні вчителька визначила мету й хід лекції. Вміння користуватися олівцями, ножицями, пензликом, фарбами, звичка доводити працю до кінця, акуратність в дошкільному віці — це основне завдання вчительки.

Про вишивку та ручні роботи у молодших клясах розказала вчителька школи св. Йосафата Марія Мелех. Тут, як і в кожній праці, потрібні послідовність, терпіння. Вчителька заздалегідь підготовляє матеріяли для вишивки, нитки, голки та починає вчити дітей виконувати найпростіші стібі. Підготовляє дитячі роботи: вкладки до книжок, подушечки для голок до шкільної виставки. В процесі нескладних, але систематичних занять розвиваються дитячі вміння.

Про групову працю з оповідання розказала вчителька школи ім. Ц. Паліїв Ірина Корбабич-Путько, яка поділилася своїм досвідом аналізи прочитаного оповідання.

На закінчення семінару три вчительки заспівали пісню про його організаторів і так з великим піднесенням всі прощалися, ділилися своїми спостереженнями. Просили, щоб Шкільна Рада Торонто, організуючи майбутній семінар, повідомила всіх заздалегідь, тому що багато тем і питань треба ще опрацювати. Присутніх учасників у суботу було 84 особи, в неділю — 60.

Семінар був дуже успішний. Показові лекції, доповіді, майстерні були змістовні та корисні.

Признання належиться голові Шкільної Ради при відділі КУК — Торонто Любі Зарасці за великий вклад праці, а зокрема координаторці Тані Онищук і доповідачам та вчителям, які брали активну участь.

Марта Трофим-Тарновецька

БУДЬ-ЯКА ЗАГРОЗА для цілісности Молдови буде вважатися в Румунії загрозою її власній території. Заявити про це офіційно закликала румунський уряд Демократична конвенція, до складу якої входять 14 опозиційних політичних партій і об'єднань.

Пам'яті М. Шафранюка

30-го листопада 1991 року відійшов у вічність св. п. Михайло Шафранюк — меценат, непересічний подвижник українського мистецтво, патріот і людина, яка залишила примір незмарнованого життя.

По смерті можна об'єктивно оцінити втрачену людину, бо лише тоді ми здатні відкинути несуттєві подробиці життя і визначити втрачену людину і величину втрати.

Михайло Шафранюк не був голословною людиною. Не був політиком ані визначним громадським діячем. Саме життєві осяги таких людей забуваються. Людська пам'ять дуже нетривка. Коли з поля зору відходить людина, її забувається. Тому ця згадка про покійного писана в намірі бодай трохи спинити нищівну роботу часу і згадати словами вдячности і пошани про покійного за його осяги для української культури.

Св. п. Михайло Шафранюк

З покійним я познайомився в Гантері, де він часто проводив з дружиною короткі вакації. Він запропонував мені і моїй дружині виставку в Торонто, з чого я скористав і пізнав цю великодушну людину.

Яка ж конкретна риса його характеру, гідна особливої уваги?

Його життя почалося 1911 року в місцевості Худиївка Борщівського повіту в Галичині. Вже в ранній молодості виявив купецько-торговельний хист, працюючи в різних галузях української кооперації. Згодом відкрив власну крамницю. В 1936 році одружився з Ярославою Завадович і від того часу вже разом займалися торгівлею. Здається, не могло бути кращого підбору партнерів для зрозуміння себе і стосовно до купецьких здібностей. До чого взялися Шафранюки, все увінчувалося успіхом. Чи то пекарня в Коломиї, чи ґалянтерійна крамниця в Тернополі — все було успішним. Такий успіх в їхньому житті тривав до часу, коли, за словами покійного, „покликала Батьківщина". Михайло Шафранюк першим зголосився добровольцем до української дивізії УНА. Брав участь в бою під Бродами, але врятувався. А далі була зустріч з дружиною в Австрії, виїзд до Арґентини і остаточна зупинка, вже до кінця життя, в Торонто, Канада.

Купецький хист Шафранюків спричинився до того, що після приїзду до Торонто в 1952 році вони скоро осягають, за еміґраційними стандартами, статус багатих людей, що опісля допомагає їм здійснити великий задум — створення мистецької фундації.

При наших зустрічах ми обмінювалися спостереженням чи критичними висновками. Шафранюкова критика завжди була зрівноважена і виявляла непересічний життєвий досвід. Пригадую, в одній розмові він заявив, що з причини нашої бездержавности українська література не вросла в систему західніх культур, де могла відіграти певну ролю і на що має всі атрибути. Пропаґування фолкльорно-етнографічного мистецтва, чим турбується діяспора, є потрібним, але недостатнім в обличчі того, що система на Україні змагає до повного знівечення всіх духовних вартостей і традицій. Була конечна потреба збереження мистецьких вартостей.

Ця його філософія була причиною, що Шафранюк вирішив реалізувати свій задум, майже сам один лише з поміччю своєї дружини, яка всеціло поділяла його наміри.

В 1975 році засновано українську мистецьку фундацію і основою ґалереї-музею стала власна збірка з 200 картинами різних українських мистців. Ця ориґінальна збірка постійно збільшувалася шляхом дарованих картин, а також придбання картин за власні гроші фундації. Сьогодні це найбільша і найповажніша колекція картин і скульптур поза Україною і вартість їх неоцінена, бо в збірці знаходяться неповторні твори покійних вже мистців. Шафранюк постійно і наполегливо змагає до того, щоб придбати твори тих мистців, які вже мали мистецьке ім'я і з великим зусиллям доповнює колекцію.

Як досвідчений купець, Шафранюк знав, що саме придбання картин і скульптур і їхнє нагромадження не дасть тривалої запоруки існування ґалереї-музею. Тому в тому році, коли засновано фундацію, Шафранюки купують будинок і віддають його для цілей фундації. Коли ґалерія збільшується і будинок стає замалий, вони в 1979 році купили інший репрезентативний об'єкт для тих самих цілей. Будинок має п'ять великих виставових заль, велике приміщення на склади, бюра, а половину будинку винаймається, прихід з чого призначений на потреби мистецької діяльности.

Вдача Шафранюка — скромність і працьовитість сприяла тому, що після відходу на пенсію він всеціло зайнявся розбудовою фундації, що стало його пристрастю. Він постійно про це думав, особисто встановлював контакти з мистцями, цікавився їх творчістю і допомагав у влаштуванні виставок. Дуже часто сам трудився над розміщенням картин, приготованням каталогу, а опісля продажем картин, до чого мав вроджену делікатність і хист. В 1982 році фундація досягнула вершини своєї активности, організуючи і експонуючи виставку українського мистецтва. Це перший раз в нашій історії велика кількість українських мистців з вісьмох держав і трьох континентів дали певний вияв характеру середовищ, в яких працюють і формують свої творчі змисли у зустрічі з культурними процесами свого оточення.

У виставці взяло участь 88 мистців, в тому числі і з України. Видано 110 сторінковий каталог з кольоровими репродукціями. Значення самого каталогу велике, бо він стане авторитетним джерелом енциклопедій. Зацікавлення покійного українською проблематикою було щире і оцінка кожної ситуації українського народу відзначалася глибоким розумінням.

Останнім часом цікавився подіями на Україні, переживав їх і аналізував, турбуючись за її долю. А коли створилася реальна можливість конкретної допомоги, Шафранюк разом з дружиною склали один мільйон долярів на фонд допомоги Україні і віддали гроші під протекторат СКВУ, до якого Шафранюк завжди мав респект.

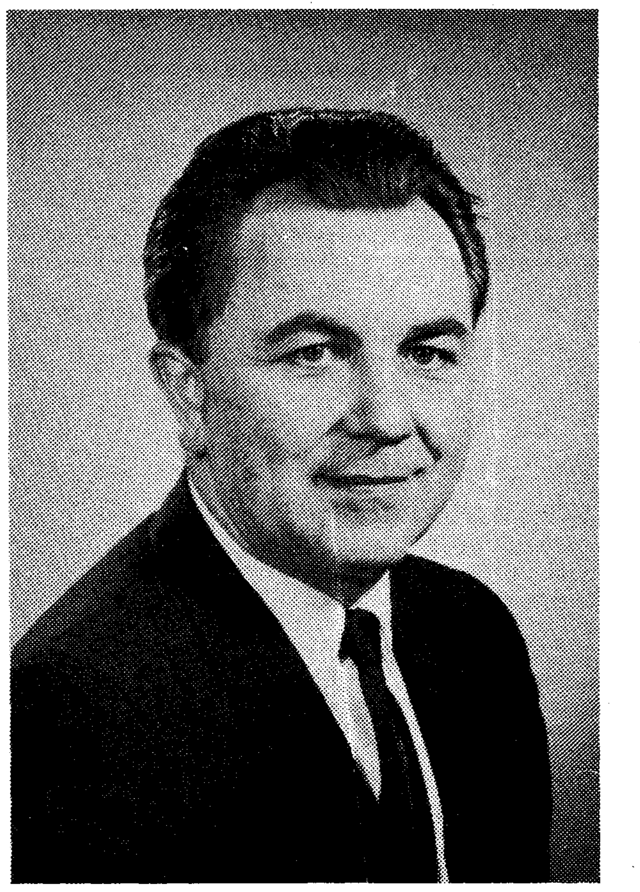
Ім'я Шафранюка безумовно заслуговує на те, щоб було відзначене на сторінках історії, але не менш важливим є те, щоб живуча людина, чи попаде до історії чи ні, торкнулась свого довкілля. Життя Михайла Шафранюка було сповнене любов'ю до України і цією любов'ю він діткнув багато людей і заохотив до творення добра, заохотив до любови рідного. Шафранюк був лише один.

Богдан Титла

18-ДЕННИЙ МАРШ РУМУНІВ і молдаванів, які проживають на території Молдови, завершився в столиці Румунії. Тут відбулася масова демонстрація, учасники якої підтримали зусилля, спрямовані на об'єднання Румунії і Молдови. Відомо, що президент Молдови Мірча Снігур є проти цього об'єднання. Президент Румунії Іон Ілієску вважає об'єднання історично неминучим, але при цьому хоче, щоб ініціятива виходила від Кишинева.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ІНСПЕКТОР війська Клявс Науман звернувся з вимогою до уряду Німеччини скасувати заборону, запроваджену після Другої світової війни, на розгортання німецьких військ в районах, на які не розповсюджуються союзницькі зобов'язання НАТО. У випадку скасування цих обмежень, збройні сили Німеччини зможуть бути використані у воєнних операціях, які проводяться під еґідою ООН.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

З волі Всевишнього, дня 9-го березня ц. р. відійшов у вічність на 71-му році життя

наш найдорожчий

ТАТО, ДІДУСЬ, МУЖ

бл. п.

ІВАН РЙОПКА

Покійний народився 10-го серпня 1921 р. в селі Вислік Великий на Лемківщині. В ході Другої світової війни перебував в Німеччині на примусових роботах. По війні, з дружиною і донькою, прибув до ЗСА, де народилися йому ще дві дочки. На постійне замешкав в м. Рочестері. Тут брав активну участь в українському громадському житті — був членом місцевих відділів УНСоюзу і УККА, членом Осередку СУМ-А, довголітнім головою і „менеджером" Українського Дому, довголітнім головою, касиром, допомоговим референтом відділу Організації Оборони Лемківщини.

Цією дорогою складаємо сердечну подяку всім, хто причинився до звеличання пам'яті покійного.

Щиро-сердечно дякуємо всч. оо. Дмитрові Стефанюкові та Іванові Фецькові за відправлені Богослужби й похоронні обряди.

Щиро дякуємо також усім жертводавцям за пожертви і датки на Служби Божі за упокій душі покійного та на добродійні цілі.

Замість квітів на могилу бл. п. Івана Рйопки датки зложили:

На ФОНД ДОПОМОГИ ДІТЯМ ЧОРНОБИЛЯ:

по 50 дол. — Лідія Рйопка, Анна і Петро Тютюнник, Ірина і Волтер Макашів, Лідія і Вілям Спіталє;
40 дол. — Олена Тютюнник;
30 дол. — родина Скробач;
по 25 дол. — Дан і Джіни Лялька, родина Михаськів;
по 20 дол. — Іван і Текля Лико, Вільям і Мері Спіталє, росина Корнило, родина М. Лилак, Роман Миґа, Стенлі Миґа;
по 10 дол. — Семен Королишин, Антін і Синді Макашів, Василь і Анна Ліщинський, Боб і Пеґґі Ліндсей, Ярослав Крупа, Н. Н., Микола і Наталія Мигович, Ванда Альбера, Катерина Миґа;
5 дол. — Марія Фалат (Т).

На ФОНД ДОПОМОГИ УКРАЇНІ (УККА):

по 50 дол. — Лідія Рйопка, Анна і Петро Тютюнник, Ірина і Волтер Макашів, Лідія і Вільям Спіталє;
по 10 дол. — Семен Королишин, Волтер і Марія Чолач, Антін і Синді Макашів, Микола і Наталія Мигович, Катерина Миґа;
5 дол. — Марія Фалат (Т).

ЛІДІЯ РЙОПКА
ГАНЯ ТЮТЮННИК, ІРИНА МАКАШІВ і
ЛІДІЯ СПІТАЛЄ з родинами

Ділимося сумною вісткою з родиною, приятелями та знайомими, що в п'ятницю, 27-го березня 1992 р. відійшов у вічність на 82-му році життя

наш найдорожчий

МУЖ, ТАТО І ДІДУНЬ

бл. п.

ТЕОДОР ҐОРДОН

народжений 16-го грудня 1910 р. на Україні.

ПАНАХИДА за спокій душі відбулася 29-го березня в North Port, Florida.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ в суботу, 4-го квітня 1992 р. о год. 11-ій ранку в церкві св. Андрія в S. Bound Brook, N.J.

В глибокому смутку:

дружина — АНТОНІНА
доньки —
ВАЛЕНТИНА
ТАМАРА СТАСЮК з мужем ДОМЕТІЄМ
АННА
внуки —
АЛЕКСАНДРА ЛЕФКОВИЧ з мужем СТЮАРТОМ
ЮРІЙ, ТАНЯ, ЛОРА І АДАМ

Спи спокійно та сни про нашу дорогу Україну, яку ти так щиро любив.

Замість квітів просимо складати датки на Фонд Допомоги Дітям Чорнобиля.

.Україна...

(Закінчення зі стор. 1)

нашого Уряду знали про потреби освіти. Ми радіємо, що вже є обраний міністер освіти — проф. Петро Таланчук та покладаємо великі надії на його допомогу, як також інших членів Уряду. За нашою справою заступався публічно Олесь Гончар, а голова Крайового Комітету Допомоги Україні із ЗСА д-р Богдан Бурачинський підписав з міністерством освіти в Києві окрему угоду про співробітництво у виданні підручників. Отже надіємося, що при спільній праці ці перші українські шкільні книжки появляться таки на час. Це ж будуть дійсно українські шкільні підручники і тому нам дуже залежить на тому, щоб на них було доручення міністерства освіти, що їх треба вживати.

— Ми хотіли б при тому вас знову поспитати про те, як ви думаєте, можна в прискореному темпі перевести перевишкіл учителів і чи не важливе мати і для них відповідні письмові доручення і вимагати у них перевишколу?

— Це складне питання і його треба чимскоріше розв'язати. Досі ніхто не аналізував, як відбувається навчання в окремих районах України, не лише що подають учням, але якою мовою. Уведення закону про загальне навчання в усіх школах українською мовою є великою конечністю, як і конечністю є вибрати вкінці людей, які мають керувати цілою системою навчання в Україні. І в тому напрямі пішли домагання до Верховної Ради України.

— Чи ті складні питання спонукали вас тепер до відвідин ЗСА?

— Розуміється, що проблема шкільних підручників сьогодні не лише для мене, але для кожного, що розуміє важливість і ключову ролю освіти під теперішню пору, яка є на першому місті. Я приїхав, щоб тут на місці обговорити підготову дальших підручників із Шкільною Радою, яка запросила мене і досі так багато допомогла у виданні цих перших книжок, даючи практичні поради, підготовляючи оцінку та створюючи окремий комітет із представників Шкільної Ради та ККДУ. Тепер ми обговорюємо можливість дальших видань для вищих кляс. До того діла маємо вже групу ентузіястів, збираються рукописи, є в ККДУ ідея закупити друкарню для їх друкування і тут бачу, що є охочі в тому фінансово допомогти. Отже плянуються мої зустрічі з учителями, публічні виступи і переговори організаційного комітету перевидання підручників в Україні, який я очолюю, із відповідними чинниками української діяспори в ЗСА. А крім того дам ще ряд публічних доповідей.

— Перед вами отже величезна праця і ми надіємося, що ви із своєю енергією та ентузіязмом для шкільництва багато осягнете.

— Воно конечно, бо без відповідної освіти важко думати про світле майбутнє. Освіта це ж немов стіни будівлі державности, яка залежить від теперішніх дітей і теперішньої молоді. Кожному народові належиться своя школа і своя мова. Нині, коли надійшов час відродити Україну, ми мусимо їй повернути своє обличчя і зробити все, щоб цю справу перебрала до своїх рук влада української незалежної держави. І це треба зробити якнайшвидше. Тому я такий радий, що ви, тут в ЗСА, так добре розумієте актуальність проблеми. Ще раз вам усім щира наша подяка за це.

О. Зуєвський...

(Закінчення зі стор. 1)

дів проф. Володимира Державина.

Коли мова про автора перекладу збірки поезій Малярме, то О. Зуєвський — поет, перекладач, професор Альбертського університету, студент журналістики у Харкові, який завершив своє навчання у Пенсильванійському університеті у відділі балтійських і слов'янських мов. Крім оригінального його творчости — надрукованих збірок поезій „Золоті ворота" і „Під знаком фенікса" та ще надрукованих — „Кассіопея", „Парафрази" та „Голуб серед ательє", він переклав европейських та американських авторів. У 1971—73 роках разом з Ігорем Костецьким видав по-українському та іншими, передусім слов'янськими мовами, великий вибір творів німецького поета Стефана Ґеорґе. Сьогодні в підготові до друку — його повний переклад поезій Поля Валері та „Португальські сонети" („Sonnets from Portugese") Елізабет Баррет Бравнінґ.

Цей перший повний переклад поезій С. Малярме на українську мову О. Зуєвського, поданий у двомовному досягненні, можна набути в: CIUS Press, 352 Athabasca Mall, University of Alberta, Edmonton, Alta T6G 2E8.

УРЯД ПРЕЗИДЕНТА Джорджа Буша є під чим раз більшим тиском зі сторони американських комерсантів та їхніх закордонних союзників, щоби змодифікувати торговельні заборони з В'єтнамом. У відповідь офіційні чинники твердять, що ЗСА готуються до нових спілкувань з Ганоєм, зокрема коли в'єтнамці погодились не робити труднощів у пошуках за пропавшими без вістки американськими воями. З цього приводу дуже невдоволеними є родини тих, що не повернулися з в'єтнамської війни і нічого конкретного про них не можна дізнатись. У своєму листі до президента Буша з 27-го березня командир Американського леґіону Домінік ДіФрансеско пише, що можливість знесення ембарго супроти В'єтнаму „дуже непокоїть" членів його організації.

Пластова костюмівка в Ню Йорку

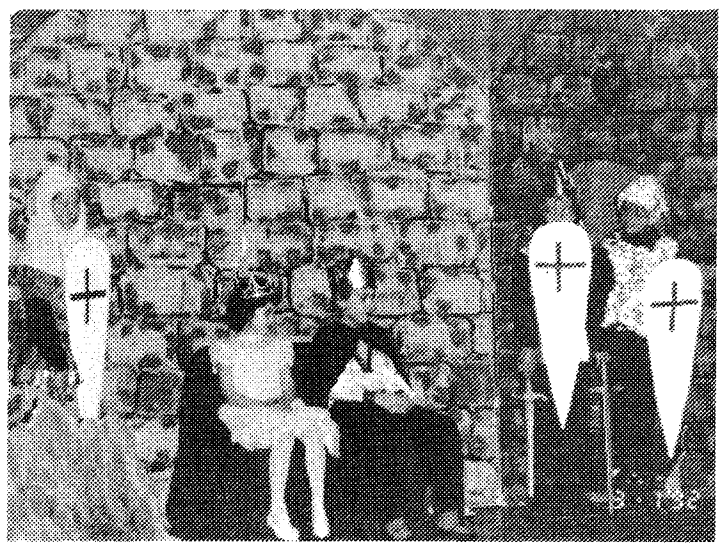
У неділю, 1-го березня, в залі школи св. Юра відбулася традиційна новацька костюмівка, яка вже давно стала щорічною популярною атракцією для дітей Ню Йорку і околиці. Кожного року в програмі костюмівки є казка і цього разу підготовлено всім відому „Попелюшку", яку пристосувала для костюмівки ст. пл. Галя Кузишин. Від наймолодших пташат до юних орлят, в казці взяли участь новачки і новаки нюйоркської станиці. Кожний рій під проводом сестричок і братчиків мав свій точку, яку відіграв у формі танку. Гніздова Орися Дмитрик відповідала за виконання і порядок танків, а чудові декорації у виконанні гніздової новачок Софійки Зелик дуже ефектовно віддавали казкову атмосферу. Софійка, яка з великою посвятою працює з новацтвом нюйоркської станиці, вже багато років також була відповідальна за цілість казки.

Ролю попелюшки відіграла Христина Салабай, мачуху Тамара Шобар, а двох недобрих дочок мачухи — Адя Косович і Тамара Геймур. Доброю чарівницею, яка з'явилася попелющці, була Адріяна Аткінсон, а ролю князенка, який полюбив гарну і добру попелюшку, відіграв Микола Кендал. Казка закінчилася тим, що князенко запросив усіх гостей до свого замку, щоб разом забавлятися і святкувати його зустріч з попелюшкою. У формі дефіляди, всі виконавці казки і діти-гості машерували навколо залі, а глядачі мали змогу краще оглянути їхні гарні та оригінальні костюми.

По перерві членки старшопластунського куреня „Лісові Мавки" провели з дітьми ігри та забави. Присутні мали змогу купити книжки для дітей і молоді, які продавав курінь „Верховинки", а Пластриянт зорганізував льотерію, виграші і буфет.

Всі приємно провели час на цій гарній дитячій імпрезі, на яку цілий рік чекає новацтво і діти з околиці Ню Йорку.

Ст. пл. Галя Кузишин

Попелюшка і князенко на княжому троні.

Попелюшка з мишками, які хотіли її розвеселити.

Молодь в поклоні Кобзареві

Заходом Відділу УККА в Нюарку та при співпраці директорів шкіл сестри Марії Розмаринович (школа св. Івана Хрестителя в Нюарку), Хризанти Гентиш („Рідна Школа" українознавства в Нюарку), Христини Крижанівської (школа українознавства ім. Лесі Українки в Морріс Кавнті), Марти Шлемкевич-Савицької (музичне дошкілля в Ірвінґтоні), садочка св. Івана Хрестителя в Нюарку та з участю понад двісті учнів шкіл в неділю, 8-го березня, відбулася академія для вшанування шевченківських роковин, яку почала „Привітом" 3—4 річні малята музичного дошкілля під проводом Марти Савицької. Замість доповіді відбувся монтаж із творів Т. Шевченка, який підготували Іванна Кононів, а виконали студенти Оксана Андерсон, Ірка Гивель, Григорій Гивель та Наталка Кудрик. „Поклін тобі, Тарасе" виконали діти садочка св. Івана Хрестителя, деклямували Діяна Ганяк, Петрусь Касіяненко, Надя Кнарвик, акомпанювала на фортепіяні Адріяна Гельбіґ, „Сонце гріє" — Надія Кудрик, Данко Яремко, Софія Падковська, Степанчик Нагорняк.

Пісню „На городі пастернак" та „Кантату в честь Т. Шевченка" співав хор нижчих кляс школи св. Івана Хрестителя, соло — Зеня Олійник, при фортепіяні Ліда Матківська, підготувала Наталка Кудрик. Уривок із „Послання" Т. Шевченка виконали учні 3-ої кляси школи св. Івана Хрестителя, при фортепіяні Ліда Матківська, підготувала Віра Ковблянська.

„І золотої і дорогої" Т. Шевченка, „Поклін Тарасові" — п'єса Уляни Кравченко, „Вставайте" — вірш Ганни Черінь, „Поклін Тарасові" — вірш Романа Завадовича виконали учні 3, 4, 6 і 7-ої кляс школи українознавства ім. Лесі Українки в Морріс повіті, підготувала Христина Крижанівська. „Шлях до слави" виконали учні 4—8-ої кляс школи св. Івана Хрестителя (підготувала Марія Робак), „Садок вишневий", „Верховина", „Люблю тебе, моя земле" співав хор вищих кляс школи св. Івана Хрестителя, диригент Зірка Береза, при фортепіяні Адріяна Гельбіґ.

В'язанку поезій Т. Шевченка виконали учні 6-ої кляси школи українознавства „Рідна Школа" в Нюарку (підготувала Оля Косачевич), „Шевченко житиме в віках" виконали учні 7-ої і 8-ої кляс „Рідної Школи" в Нюарку (підготували Христя Бравн-Рак та Джесика Бодневич), „Заповіт" виконали всі учасники.

Свято відкрив голова Відділу УККА Михайло Дзіман привітанням всіх учасників та подякою членкиням імпрезової референції Ірині Басняк, Іванні Кононів, Ірині Яблонській за організування свята, виготовленням декорацій та гостину учнів соком і солодким, всім директоркам шкіл та учителям за приготування програми, родичам учнів та всім присутнім, нав'язуючи успіх цього величавого свята завдяки інтерв'ю в „Свободі" та цінної статті на цю тему ред. Ольги Кузьмович.

Надзвичайно мило було бачити, що серед присутніх було багато дітей, які народилися тут, багато гостей з України, а також осіб старшого віку.

Михайло Дзіман

ВІДІЙШЛИ
● **ВІД НАС** ●

ЛУКА ГАЙДУКЕВИЧ, член УНС Відд. 128-го в Кліфтон Гайтс, Па. помер 21-го грудня 1991 року на 88-му році життя. Нар. 1903 року в селі Вербів, пов. Підгайці, Україна. Членом УНС став 1949 року. Залишив у смутку дочки - Юлію Прокопік з мужем Симоном і Іванну Федик з мужем Романом та внучку. Похорон відбувся 24-го грудня 1991 року на цвинтарі св. Марії (Факс Чейс) в Дженкінтавні, Па.
Вічна Йому Пам'ять!

В. Горбовий, секр.

АННА ШАФРАН член УНС Відд. 42-го Т-ва ім. Т. Шевченка в Пассейку, Н.Дж. померла 26-го грудня 1991 року на 88-му році життя. Народжена 1903 року. Членом УНС стала 1921 року. Залишила у смутку сестру Ольгу Шафран і Наталку Валес. Похорон відбувся на цвинтарі Кальварія в Патерсоні, Н.Дж.
Вічна Йому Пам'ять!

Ю. Котляр, секр.

МАРІЯ МЕЛИМУКА член УНС Відд. 361-го в Ню Йорку, Н.Й. померла 6-го грудня 1991 року на 91-му році життя. Нар. 15-го лютого 1900 року в Перемишлянах, Україна. Членом УНС стала 1943 року. Залишила у смутку дочку Анну Москвяк, сина Вілліяма Мелимуку, 5 внуків і 5 правнуків. Похорон відбувся 9-го грудня 1991 року на цвинтарі Кальварія на Квінсі, Н.Й.
Вічна Їй Пам'ять!

Степан Чума, секр.

ГРИГОРІЙ ГОНЧАРЕНКО член УНС Відд. 247-го ім. св. Івана Хрестителя у Вілмінґтоні, Дел. помер 18-го грудня 1991 року на 85-му році життя. Нар. 1906 року в Україні. Членом УНС став 1961 року. Залишив у смутку дружину Матрону, дочку Ольгу, двоє внуків, троє правнуків і родину в Україні. Похорон відбувся 20-го грудня 1991 року на цвинтарі св. Андрія в Бавнд Бруку, Н.Дж.
Вічна Йому Пам'ять!

Люба Шеремета, секр.

ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ"

На цьому місці друкуємо імена тих ВШ. Громадян, що надіслали свою пожертву на фонд „Свободи" і дитячого журналу „Веселка" та потверджуємо з подякою висоту одержаної суми.

ЛИСТА ч. 12.

С. Матковський, Рочестер	30.00
М. Мисишин, Спрінґфілд	15.00
В. Бурдьо, Фейетвил	10.00
О. Заячківська, Петерсон	10.00
Й. Зубрицький, Джерзі Сіті	10.00
А. Кейбіда, Мейплвуд	10.00
І. Кінтер, Торонто	10.00
Т. Пастушенко, Юніон	10.00
М. Перейма, Ла Сал	10.00
М. Чепурківська, Фт. Лі	10.00
М. Андрусяк, Воррен	5.00
В. Багній, Парма	5.00
В. Береза, Санта Барбара	5.00
В. Білянич, Віндзор	5.00
І. Вакарик, Банф	5.00
М. Велич, Сиракузи	5.00
Б. Гнідь, Самервил	5.00
Р. Домбчівський, Рочестер	5.00
В. Загайкевич, Непонак	5.00
М. Захарко, Менвил	5.00
Т. Кікцьо, Бриджв'ю	5.00
М. Климків, Торонто	5.00
К. Фіцик, Ст. Кетеринс	5.00
М. Берегуляк, Маєрставн	4.00
В. Баран, Галівуд	2.00
А. Богданов, Ведерсфілд	2.00
І. Зелем, Вотерфорд	2.00
Г. Іванів, Джерзі Сіті	2.00
Т. Орел, Норт Берґен	2.00

● **РОЗШУКИ** ●

Ольга Кузьменко
пошукує брата
ВАСИЛЯ КУЗЬМЕНКА.
Хто знав би про нього або він сам прошу писати на:
P.O. Box 524
New York, N.Y. 10021